

**Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені
Володимира Винниченка**

Кафедра географії та геоеології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

в.о. завідувача кафедри географії та геоекології
к.б.н. В.М. Мирза-Сіденко *Федз*

“ 31 ” серпня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія материків і океанів

Галузь знань: **01 Освіта**

ОР **Бакалавр**

Напрямок підготовки : **014 Середня освіта (Географія)**

Спеціалізація: **Краєзнавчо-туристична робота**

Факультет: **природничо-географічний**

2018 – 2019 навчальний рік

Робоча програма з географії материків і океанів

для студентів за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія).

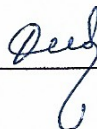
Розробник: Мирза-Сіденко В.М., кандидат біологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри географії та геоекології

Протокол від “31” серпня 2018 року № 1.

Завідувач кафедри географії та геоекології

В.М. Мирза-Сіденко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання*
Кількість кредитів ЄКТС – 9,5	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна	
Блоків/модулів –	Напрям підготовки/ спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів –		3, 4-й	2,3,4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 300		5-й	4,5,6,7-й
		Вид контролю:	
		екзамен	екзамен
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 4	Освітній рівень: бакалавр	70 год.	16 год.
		Практичні, семінарські:	
		48 год.	16 год.
		Лабораторні:	
		год.	год.
		Самостійна робота:	
		147 год.	376 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	год.
	Консультації:		
	20 год.	12 год.	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 36,3 %

для заочної форми навчання – 7,8 %

2 . Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета : засвоєння загальних закономірностей просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей геосфери в межах окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів.

2.2.Завдання :

- сформувати глибокі знання щодо прояву фізико-географічних закономірностей Світового океану, окремих материків, природних регіонів;

- засвоїти сучасні гіпотези динаміки Землі, структурної будови земної кори, основних типів морфоструктур;

- оволодіти знаннями щодо тектонічної обумовленості будови земної поверхні, розміщення корисних копалин;

- сформувати уявлення про фактори кліматоутворення, кліматичне районування, типи клімату окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів;

- оволодіти закономірностями географічного поширення ґрунтового, рослинного покриву, тваринного світу, зональних типів ландшафтів в аспекті їх антропогенної трансформації та охорони;

- вивчити фактори природної диференціації та схем фізико-географічного районування, засвоєння регіональних відмінностей в межах окремих материків і океанів;
- засвоїти передбачений навчальною програмою обсяг географічної номенклатури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетенності:

1. Загальні:

Системні компетенції:

- ЗК1 Знання та розуміння предметної області географії та розуміння професійної діяльності вчителя.
- ЗК3 Здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей, зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань і пояснень, що їх обґрунтовують, до осіб, які навчаються.
- ЗК6 Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися та діяти в новій ситуації.

Інструментальні компетенції:

- ЗК8 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій в процесі навчання або дослідження, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК11 Здатність спілкуватися державною мовою (як усно, так і письмово), використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності.

Міжособистісні компетенції:

- ЗК12 Навички міжособистісної взаємодії, уміння працювати автономно та в команді.
- ЗК13 – Здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів).

2. Спеціальні (фахові):

- ФК2 - здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних ресурсів та природокористування, природних і суспільних територіальних комплексів.
- ФК3 - здатність використовувати поняття, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).
- ФК4 - здатність належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами.
- ФК13 - здатність до системного географічного мислення, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.
- ФК14 - здатність проектувати і складати різноманітні тематичні карти, застосовувати основні графічні прийоми при побудові карт, методи і способи для аналізу інформації за географічними картами, працювати з географічними картами, атласами та іншими картографічними творами.
- ФК15 - здатність до розуміння та пояснення особливостей фізико-географічних об'єктів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; географічного аналізу закономірностей просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей в межах океанів, материків, фізико-географічних регіонів світу, України та її регіонів.
- ФК16 - здатність пояснювати геоекологічні аспекти існування природно-техногенних систем, прагнення до збереження навколишнього середовища, раціонального природокористування, охорони ландшафтного різноманіття та біорізноманіття, природоохоронної та природно-заповідної діяльності.
- ФК19 - здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем та людиною, визначати роль природно-географічних факторів у розвитку суспільства на різних етапах розвитку людства, тенденції взаємодії суспільства і природи в часовому вимірі, розуміти та пояснювати стратегію збалансованого розвитку людства.

Програмні результати навчання:

- ПРН1 - *знає та розуміє* об'єктно-предметну суть, понятійно-термінологічний апарат, структуру географії, її місце та зв'язки в системі наук, історію розвитку, значення для суспільства, основні концепції, парадигми, теорії географічної науки, географічну номенклатуру; номенклатуру;
- ПРН2 - *описує* основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих її компонентів, *класифікує* зв'язки і залежності між компонентами, *знає* причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них;
- ПРН3 - *розуміє* взаємозв'язки географічної оболонки Землі та суспільства; тенденції взаємодії суспільства та природи в часовому вимірі; роль природно-географічних факторів у розвитку суспільства на різних етапах; *пояснює* зміни, які відбуваються у географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, *формулює* наслідки і детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства, *усвідомлює* важливість збереження навколишнього середовища, охорони біологічного різноманіття, природоохоронної та природно-заповідної діяльності;
- ПРН7 - *пояснює* основні фізико-географічні та суспільно-географічні процеси, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації, причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства;

ПРН8 - *знає і розуміє* принципи і закономірності будови і функціонування ландшафтної оболонки Землі, *пояснює* просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях; *пояснює* особливості фізико-географічних об'єктів і процесів у геосферах, взаємозв'язки у ландшафтах та біогеоценозах, закономірності просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояви фізико-географічних закономірностей в межах океанів, материків, фізико-географічних регіонів, України та її регіонів;

ПРН14 - *застосовує* базові знання з природничих наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів;

ПРН15 - *географічно мислить, встановлює* географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства, використовує концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному);

ПРН17 - *здійснює* відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи, *застосовує* ГІС-технології для вирішення задач, пов'язаних з просторово-розподіленою інформацією та створенням тематичних карт використовує програмні засоби в комп'ютерних мережах, *створює* бази даних і використовує інтернет-ресурси;

ПРН18 - *проводить* польові природознавчі, фізико-географічні й суспільно-географічні, а також педагогічні дослідження, *інтерпретує* отримані результати досліджень, *застосовує* їх у професійній діяльності для організації практичних занять з географії в школі та для позашкільної краєзнавчої і природоохоронної роботи;

ПРН20 - *демонструє* уміння охарактеризувати регіони, ландшафти і біогеоценози, пояснити їх особливості і взаємозв'язки, сформовані географічним положенням та іншими географічними факторами;

ПРН30 - самостійно організовує процес навчання упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання предметні компетентності.

2.3. Перелік дисциплін, необхідних для засвоєння курсу (пререквізити): загальне землезнавство, кліматологія, геологія, ландшафтознавство, гідрологія, геоморфологія, географія ґрунтів, біогеографія, картографія.

Постреквізити. Знання, отримані при вивченні дисципліни, використовуються під час засвоєння геоекології, природно-заповідних територій, фізичної географії України, регіональної суспільної географії, екскурсознавства і музеєзнавства, рекреаційної географії тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Курс "Фізична географія материків і океанів" у системі сучасних географічних наук та фізико-географічних дисциплін. Об'єкт, предмет і методи досліджень регіональної фізичної географії. **Загальні фізико-географічні закономірності.**

РОЗДІЛ І. ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ ОКЕАНІВ. ЗАГАЛЬНИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ СВІТОВОГО ОКЕАНУ

Тема 2. Геотекстури дна Світового океану та його частин; його геологічна будова і рельєф.

Тема 3. Донні відклади. Ресурси Світового океану, їх освоєння та перспективи використання. Екологічні проблеми океану. Міжнародне співробітництво з питань охорони природи океану.

Тема 4. Клімат океану; вплив атмосферних факторів на гідрологічні характеристики океану. **Тепловий режим й теплові властивості води океанів та морів.** Органічний світ Світового океану. Диференціація природи Світового океану.

Тема 5. РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ СВІТОВОГО ОКЕАНУ

Тихий океан. Загальні відомості (розміри, конфігурація та ін.). Межі. Геологічна будова і рельєф дна; специфіка поширення головних морфоструктурних зон. Вулканізм. Донні відклади та мінеральні ресурси. Кліматичні умови й фактори, що їх зумовлюють. Стихійні природні явища: тайфуни, цунамі, шторми та їх наслідки. Фізико-географічне районування (пояси (зони) і райони).

Атлантичний океан. Геологічна будова та найважливіші риси рельєфу дна океану. Донні відклади. Мінеральні ресурси та особливості їх використання. Кліматичні умови й фактори, що їх зумовлюють. Динаміка поверхневих вод та її зв'язок із циркуляцією повітряних мас. Фізико-географічні пояси (зони) і райони.

Індійський океан. Загальні відомості про океан. Історія формування та розвитку улоговини дна Індійського океану. Особливості рельєфу дна і головні риси геологічної будови. Рифтові зони; вулканічні процеси та їх вплив на формування рельєфу дна океану. Донні відклади; мінеральні ресурси. Своєрідність клімату Індійського океану й фактори, що її зумовлюють. Фізико-географічні пояси (зони) і райони.

Північний Льодовитий океан. Загальні відомості. Рельєф дна океану та своєрідність його геологічної будови (відсутність перехідних зон). Донні відклади; мінеральні ресурси. Особливості клімату у зв'язку із широтним положенням океану; Органічний світ й причини бідності його видового складу; біологічні ресурси. Сутність та принципи фізико-географічного районування океану.

Південний океан. Складність визначення та проведення меж Південного океану, їх умовність. Загальні відомості. Рельєф дна океану та донні відклади. Кліматичні й гідрологічні умови вод. Склад та поширення представників органічного світу; його специфічність, обумовлена приполярним положенням Південного океану. Моря Південного океану.

РОЗДІЛ II. ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ. ЄВРАЗІЯ

Тема 6. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ ЄВРАЗІЇ

Межа між Європою та Азією, сучасні підходи до її визначення й проведення. Межі Азії з іншими частинами світу. Особливості фізико-географічного положення та його наслідки. Загальна характеристика генетичних типів берегів.

Тема 7. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА ЄВРАЗІЇ

Геологічна історія формування території та основні етапи розвитку природи. Тектонічні структури: давні і молоді платформи, геосинклінальні пояси. Роль неотектонічних рухів у формуванні загальних рис сучасного рельєфу. Материкове й гірське зледеніння. Основні типи морфоструктур і морфоскульптур Євразії

Тема 8. КЛІМАТ ЄВРАЗІЇ

Особливості прояву основних кліматотвірних факторів (сонячної радіації, циркуляції атмосфери та підстилаючої поверхні) у зв'язку із географічним положенням, розмірами та зі складністю будови поверхні. Типи клімату й кліматичне районування.

Тема 9. ВНУТРІШНІ ВОДИ ЄВРАЗІЇ

Загальна характеристика стоку та фактори його формування. Сумарний річковий стік. Басейни стоку річок Євразії та головні вододіли. Класифікація річок за джерелами живлення, розподілом стоку й типами водного режиму. Озера. Болота. Сучасне зледеніння. Багаторічна мерзлота.

Тема 10. ҐРУНТОВИЙ ПОКРИВ, РОСЛИННІСТЬ І ТВАРИННИЙ СВІТ ЄВРАЗІЇ

Загальна характеристика й особливості поширення ґрунтового покриву, рослинності і тваринного світу Євразії у зв'язку з історією розвитку природи та сучасними фізико-географічними умовами. Основні типи ґрунтів. Зональні та а зональні типи ґрунтів. Рослинні зони рівнинної Євразії та особливості їх поширення. Структура широтних рослинних зон за секторами.

Тема 11. ГЕОГРАФІЧНІ ПОЯСИ ТА ПРИРОДНІ ЗОНИ ЄВРАЗІЇ

Географічні пояси та природні зони: зона арктичних пустель, тундри та лісотундри, тайги, мішаних і широколистяних лісів, лісостепова та степова зони, напівпустель і пустель, саван й тропічного рідколісся, шорстколистих вічнозелених лісів і чагарників середземноморського типу, сухих і дощових (перемінно-вологих, в т.ч. мусонних) субтропічних лісів та вологих екваторіальних лісів; їх характеристика.

Розділ III. ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРИРОДИ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ЄВРАЗІЇ

Тема 12. ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРИРОДИ ЄВРАЗІЇ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ЄВРОПИ

Схема фізико-географічного районування. Принципи та критерії виділення й проведення меж субконтинентів, фізико-географічних країн та областей. Поділ території Європи на субконтиненти (групи країн): Європейський сектор Арктики і Субарктики (Арктичні острови), Північна та Середня Європа, Південна Європа та Середземномор'я, Східна Європа. Фізико-географічні країни і області.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СЕКТОР АРКТИКИ І СУБАРКТИКИ (АРКТИЧНІ ОСТРОВИ)

Європейсько-Арктична льодовиково-острівна країна. Ісландська вулканічно-острівна країна.

Тема 13. ПІВНІЧНА ТА СЕРЕДНЯ ЄВРОПА. *Феноскандія (Феноскандинавська гірсько-рівнинна країна). Середньоєвропейська рівнинна країна, Герцинська Європа і Британські острови.*

Тема 14. ПІВДЕННА ЄВРОПА ТА СЕРЕДЗЕМНОМОР'Я. *Альпійсько-Карпатська гірська країна. Кримсько-Кавказька гірська країна, Середземноморська рівнинно-гірська країна.*

Тема 15. СХІДНА ЄВРОПА. *Східно-Європейська рівнинна країна, Уральська гірська країна*

Тема 16. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ АЗІЇ. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ АЗІЇ.

АЗІЙСЬКИЙ СЕКТОР АРКТИКИ. *Арктична острівна країна*

Тема 17. ПІВНІЧНА АЗІЯ. *Західно-Сибірська низовинна, Середньосибірська гірсько-рівнинна країна*

Північно-Східна Сибірська гірсько-рівнинна країна. Камчатсько-Курильська дуга як континентально-острівна країна. Приморсько-Східні гірсько-рівнинна континентально-острівна країна

Тема 18. ГОРИ ПІВДЕННОГО СИБІРУ. *Алтайсько-Саянська гірська країна. Байкальсько-Станова гірська країна*

Тема 19. КАЗАХСТАН ТА СЕРЕДНЯ АЗІЯ. *Тургайсько-Казахська рівнинна країна. Туранська низовинна країна*

Середньо-Азійська гірська країна. Центрально-Азійська рівнинна країна. Тибетська гірська країна

Тема 20. СХІДНА АЗІЯ. *Китайсько-Корейська дуга як рівнинна континентально-острівна, Японська острівна країна*

Східно-Китайська гірсько-рівнинна континентально-острівна країна

Тема 21. ЗАХІДНА АЗІЯ. *Азійська Середземноморська дуга як країна, Передньазійська дуга як країна, Кавказька гірська країна.*

Тема 22. ПІВДЕННО – ЗАХІДНА АЗІЯ. *Арабсько-Месопотамська дуга як країна. Левант (Сирійсько - Палестинські гори)*

Тема 23. ПІВДЕННА АЗІЯ. *Гімалайська дуга як країна. Індогоанська низовинна країна. Індостанська гірсько-рівнинна континентально-острівна країна*

Тема 24. ПІВДЕННО-СХІДНА АЗІЯ. *Індокитайська дуга як країна. Малайсько-Філіпінська континентально-острівна країна.*

РОЗДІЛ IV. ПІВНІЧНА АМЕРИКА

Тема 25. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Тема 26. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Геологічна історія формування території материка та основні етапи розвитку природи (утворення та розвиток Північно-Американської платформи і геосинклінальних поясів). Розвиток природи у неоген-четвертинний час. Роль неотектонічних рухів у формуванні сучасного рельєфу. Сучасний вулканізм.

ТЕМА 27. КЛІМАТ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Загальні кліматичні особливості материка. Основні кліматотвірні фактори та їх вплив на формування клімату Північної Америки. Характеристика кліматичних сезонів за окремими метеорологічними елементами. Типи клімату та кліматичне районування.

ТЕМА 28. ВНУТРІШНІ ВОДИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Особливості розподілу поверхневих вод у Північній Америці, фактори, що зумовлюють їх формування. Класифікація річок за джерелами живлення й режимом стоку. Озера. Підземні води. Материкове й гірське зледеніння. Багаторічна мерзлота.

ТЕМА 29. ҐРУНТОВИЙ ПОКРИВ, РОСЛИННІСТЬ І ТВАРИННИЙ СВІТ, СТРУКТУРА ГЕОГРАФІЧНОЇ ЗОНАЛЬНОСТІ У ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ

Загальні особливості розподілу основних типів ґрунтово-рослинного покриву і тваринного світу на материк; спільні риси їх поширення. Географічні пояси та природні зони Північної Америки: 1) зони арктичного, субарктичного і помірного поясів: арктичних пустель, тундри та лісотундри, тайги, мішаних лісів, широколистяних лісів, лісостепова та степова зони, напівпустель та пустель; 2) зони субтропічного, тропічного і субекваторіального поясів: вологих мішаних лісів, напівпустель і пустель, твердолистяних лісів і чагарників, вічнозелених вологих лісів. Висотна поясність.

ТЕМА 30. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ.

ФІЗИКО-

ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ

Схема фізико-географічного районування Північної Америки. Система таксономічних одиниць; принципи й критерії виділення та проведення меж субконтинентів, фізико-географічних країн і областей на материк. Поділ території материка на субконтиненти (групи країн): Американський сектор Арктики, Позакордільський Схід, Кордільський Захід, Центральна Америка.

ТЕМА 31. РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕКТОР АРКТИКИ. Грнландська льодовикова країна Канадсько-Арктичні острівні країни

ПОЗАКОРДІЛЬСЬКИЙ СХІД

Джорджієвська низовинно-акочинна країна. Центральна рівнинна країна. Велика рівнинна країна

Атлантична гірська країна. Берегова рівнинна країна

КОРДІЛЬСЬКИЙ ЗАХІД

Аляска-Кордильєвська гірська країна. Канадсько-Кордильєвська гірська країна

Південно-Кордильєвська нагірно-гірська країна. Мексиканська гірсько-нагірна країна

ЦЕНТРАЛЬНА АМЕРИКА

Центрально-Американська вулканічна країна. Антильська острівна країна

РОЗДІЛ V. ПІВДЕННА АМЕРИКА

ТЕМА 32. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

ТЕМА 33. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Історія геологічного розвитку та основні етапи формування природи (в межах Південноамериканської платформи і геосинклінальних областей). Процеси палеозойського, мезозойського й кайнозойського горотворення на материк, сейсмічність та вулканізм. Неотектонічні рухи. Типи морфоструктур і морфоскульптур .

ТЕМА 34. КЛІМАТ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Загальні особливості формування клімату материка під впливом кліматотвірних факторів. Типи клімату й кліматичне районування. Характеристика кліматичних поясів та областей Південної Америки. Специфічні риси клімату Анд та узбережжя Тихого океану.

ТЕМА 35. ВНУТРІШНІ ВОДИ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Загальна характеристика та особливості розподілу річкового стоку на материк; фактори його формування. Класифікація річок за джерелами живлення. Озера: генетичні типи та географія поширення; водний режим озер. Болота і підземні води; їх народногосподарське значення. Сучасне зледеніння Анд.

ТЕМА 36. ҐРУНТОВИЙ ПОКРИВ, РОСЛИННІСТЬ І ТВАРИННИЙ СВІТ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Закономірності розміщення та основні типи ґрунтово-рослинного покриву Південної Америки. Сучасна флора Неотропічного царства; субантарктична флора. Особливості та своєрідність фауни материка; її пристосування до кормової бази. Релікти та ендеміки.

ТЕМА 37. ГЕОГРАФІЧНІ ПОЯСИ І ПРИРОДНІ ЗОНИ МАТЕРИКА

Структура широтної зональності на материк: зона вологих екваторіальних лісів (сельва), субекваторіальних перемінно-вологих (в т.ч. мусонних) лісів, саван та рідколісся (північна - льянос та південна - кампос), зона трав'яних субтропічних степів (пампа), зона напівпустель і пустель помірних широт; зона берегових пустель і напівпустель субекваторіального, тропічного та субтропічного кліматичних поясів й узбережні ліси помірної зони. Висотна поясність Анд та її специфічні риси.

ТЕМА 38. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ. ПОЗААНДІЙСЬКИЙ СХІД

Оріночська рівнинна країна. Гвіанська нагірно-низовинна країна. Амазонська низовинна країна

Бразильська плоскогірня країна. Внутрішня рівнинна країна. Прекордильєвська гірсько-улоговинна країна

Пагонська платоїдна країна

АНДІЙСЬКИЙ ЗАХІД

Північно-Андійська гірська країна, Центрально-Андійська гірська країна, Чилійсько-Андійська гірська країна, Пагонсько-Андійська гірська країна

РОЗДІЛ VI. АФРИКА

ТЕМА 39. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ АФРИКИ

Характеристика та своєрідність фізико-географічного положення Африки; розміри і конфігурація. Особливості берегів й основні берегові форми.

ТЕМА 40. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА АФРИКИ

. Історія геологічного розвитку Африки й формування органічного світу. Роль неотектонічних рухів у формуванні рельєфу й природних комплексів. Сучасний вулканізм та сейсмічність. Висока та Низька Африка. Корисні копалини Африки.

ТЕМА 41. КЛІМАТ АФРИКИ

Загальні фактори формування клімату. Типи клімату й кліматичне районування. Подібність та відмінність кліматичних умов північної й південної частини материка.

ТЕМА 42. ВНУТРІШНІ ВОДИ АФРИКИ

Загальна характеристика й нерівномірність розподілу річкового стоку; фактори, що його зумовлюють. Безстічні області. Тимчасові водотоки. Класифікація річок Африки. Озера. Підземні води. Багаторічні сніги та льодовики.

ТЕМА 43. ГРУНТОВО-РОСЛИННИЙ ПОКРИВ І ТВАРИННИЙ СВІТ АФРИКИ

Загальні риси органічного світу Африки; його ендемізм. Фактори формування та сучасного розміщення ґрунтового-рослинного покриву й тваринного населення. Зв'язки та спільні риси флори і фауни Південних материків.

ТЕМА 44. СТРУКТУРА ШИРОТНОЇ ЗОНАЛЬНОСТІ АФРИКИ. Структура широтної зональності Африки: зона вологих екваторіальних лісів, перемінно-вологих лісів, саван та рідколісся, тропічних пустель і напівпустель, вічнозелених твердолистяних лісів та чагарників; характеристика їх головних особливостей. Ступінь прояву секторності природних зон на континенті. Висотна поясність.

ТЕМА 45. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ АФРИКИ. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ

Особливості просторової диференціації природних умов Африки та її залежність від ступеня прояву зональних (кліматичних) і азональних (геолого-геоморфологічних) факторів. Фізико-географічне районування Африки.

РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ АФРИКИ. НИЗЬКА АФРИКА

Атласська гірська країна, Сахарська напівпустельна країна, Судано-Гвінейська напівпустельна країна

Конголезька улоговина країна

ВИСОКА АФРИКА, Ефіопсько-Сомалійська (Абко-Сомалійська) країна, Східно-Африканська нагірна країна

Південно-Африканська плоскогірна країна, Капська гірська країна, Мадгаскарська острівна країна

РОЗДІЛ VII. АВСТРАЛІЯ, ОКЕАНІЯ, АНТАРКТИДА

ТЕМА 46. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ АВСТРАЛІЇ

Фізико-географічне положення материка та своєрідні особливості його розташування по відношенню до екватора, південного тропіка й інших материків.

ТЕМА 47. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА АВСТРАЛІЇ

Загальні риси тектоніко-геологічної будови Австралії. Австралія – найнижчий материк земної кулі. Основні риси орографічної будови материка. Поверхні вирівнювання та їх роль у процесах формування поверхні материка. Переважаючі типи морфоскульптур.

ТЕМА 48. КЛІМАТ ТА ВНУТРІШНІ ВОДИ АВСТРАЛІЇ

Фактори формування клімату Австралії. Кліматичне районування. Типи клімату. Характеристика кліматичних поясів та областей Австралії.

Поверхневі води континенту та нерівномірність їх розподілу. Класифікація річок за джерелами живлення й водним режимом. Система Муррей – Дарлінг. Розміщення озер, їх генетичні типи, гідрологічний режим та господарське значення. Басейни підземних вод.

ТЕМА 49. ГРУНТОВИЙ ПОКРИВ, РОСЛИННІСТЬ І ТВАРИННИЙ СВІТ АВСТРАЛІЇ. СТРУКТУРА ГЕОГРАФІЧНОЇ ЗОНАЛЬНОСТІ.

Давність та своєрідність органічного світу, ендемізм і бідність видового складу; причини їх прояву. Зв'язки австралійської флори з євразійською, капською та антарктичною. Специфічні риси фауни, її своєрідність і "дефектність". Сучасний стан фауністичних комплексів та проблеми їх охорони.

Природні зони Австралії: зона дощових (мусонних) екваторіальних та вологих тропічних вічнозелених лісів, сухого тропічного вічнозеленого рідколісся, саван, тропічних й субтропічних напівпустель і пустель, субтропічних вологих та сухих лісів.

ТЕМА 50. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ АВСТРАЛІЇ

Закономірності просторової диференціації природи Австралії. Схема фізико-географічного районування Австралії; фізико-географічні країни та області, принципи й критерії їх виділення: 1) Західно-Австралійська плоскогірна країна; 2) Центральна низовинна країна; 3) Східно-Австралійська гірська країна (Великий Вододільний хребет). **РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ АВСТРАЛІЇ.**

Західно-Австралійська плоскогірна країна. Характер поверхні у зв'язку із розташуванням в межах давньої Австралійської платформи; давні кори вивітрювання та їх вплив на формування й збереженість основних форм рельєфу. Типи морфоструктур і морфоскульптур. Рівнина Налларбор - найбільший карстовий район Австралії.

ЦЕНТРАЛЬНІ ВИСОКИНА КРАЇНА Природні комплекси країни: пустельні (переважаючі), чагарникові напівпустельні, саваново-злакові, евкаліптово-рідколісні та мангрові. Фауністичні комплекси, їх своєрідність. Проблеми спустелення.

Східно-Австралійська країна (Великий Вододільний хребет) Лісова рослинність гір. Закономірності зміни природи країни з півночі на південь та із заходу на схід; контрастність природних умов та ландшафтних комплексів навітряних і підвітряних схилів гір.

ТЕМА 51. ОГЛЯД ПРИРОДИ ОКЕАНІЙ. Своєрідність Океанії як окремої частини світу. Загальні відомості. Острови Тихого океану, їх походження (материкові, вулканічні й коралові) та зв'язок зі структурами дна (Тихоокеанською океанічною платформою й Тихоокеанським геосинклінальним поясом). Меланезія (Нова Гвінея, арх. Бісмарка й Луїзіади, Соломонові о-ви, Нові Гебриди, Нова Каледонія, Фіджі та ін.). Мікронезія (арх. Кадзан (Волкано), Огасавара (Бонін), Маріанські, Каролінські, Маршалові, Гілберта, Тувалу та о-ви Науру й Ошен). Нова Зеландія, Полінезія (Гавайські, о-ви Лайн (Споради), арх. Фенікс і Токелау, Самоа, о-ви Тонга, Кука, Тубуаї, Туамоту, Маркізькі, о. Пасхи та ін.).

ТЕМА 52. АНТАРКТИДА Й АНТАРКТИКА

Сучасні наукові дослідження. Міжнародне співробітництво. Перспективи освоєння природних ресурсів Антарктиди, можливі негативні наслідки. Проблеми охорони природи.

Льодовий покрив: вік, сучасний стан, морфогенетичні типи льодовиків та льодовикових куполів; їх вплив на клімат. Кліматичне районування материка. Органічний світ материкової частини Антарктиди та прилеглих акваторій океанів.

Природні зони та секторність (провінціальність) природних умов; регіональний огляд Антарктиди. Сучасні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання.

4. Структура навчальної дисципліни (3 курс)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	інд	конс.	СРС
1	2	3	4	5	6	7
5 семестр						
Фізична географія світового океану						
Тема 1. Вступ.	6	2	2			2
Тема 2. Сучасні тектонічні концепції. Геотектури дна Світового океану та його частин; його геологічна будова і рельєф.	6	2	2			2
Тема 3. Донні відклади. Ресурси Світового океану	4	2				2
Тема 4. Клімат і водні маси у Світовому океані. Динаміка вод. Життя в океані. Екологічні проблеми.	12	4	2			6
Тема 5. Регіональний огляд природи Світового океану. ФГХ океанів.	12	4	2			6
Тема 6. Фізична географія материків. Материки і частини світу. Євразія: фізико-географічне положення.	8	2	2			4
Тема 7. Тектоніко-орографічна будова Євразії. Мінеральні ресурси.	14	2	4		2	6
Тема 8. Клімат Євразії.	8	2			2	4
Тема 9. Внутрішні води Євразії.	8	2			2	4
Разом за 5 семестр	76	20	14		6	36
6 семестр						
Євразія. Загальний та регіональний огляд.						
Тема 10. Ґрунтовий покрив, рослинність, тваринний світ Євразії.	5	2				3
Тема 11. Географічні пояси і природні зони Євразії.	7	2	2			3

Тема 12. ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОЇ ДИФЕРЕНЦ. ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ЄВРОПИ	9	2	2		2	3
Тема 13. ПІВНІЧНА ТА СЕРЕДНЯ ЄВРОПА.	3					3
Тема 14. ПІВДЕННА ЄВРОПА ТА СЕРЕДЗЕМНОМОР'Я.	5	2				3
Тема 15. СХІДНА ЄВРОПА.	3					3
Тема 16. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ АЗІЇ. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ АЗІЇ.	7	2	2			3
Тема17. ПІВНІЧНА АЗІЯ.	3					3
Тема18. ГОРИ ПІВДЕННОГО СИБІРУ.	5	2				3
Тема19. КАЗАХСТАН ТА СЕРЕДНЯ АЗІЯ.	5		2			3
Тема 20. СХІДНА АЗІЯ.	3					3
Тема 21. ЗАХІДНА АЗІЯ.	5	2				3
Тема22. ПІВДЕННО – ЗАХІДНА АЗІЯ.	3					3
Тема 23. ПІВДЕННА АЗІЯ.	3					3
Тема 24. ПІВДЕННО-СХІДНА АЗІЯ.	3					3
Тема 25. Фізико-географічне положення материка.	7	2	2			3
Тема 26.Тектоніко-орографічна будова Північної Америки.	9	2	2		2	3
Тема 27.Клімат Північної Америки.	7	2	2			3
Тема28. Внутрішні води Північної Америки.	6	2	2			2
Тема29.Географічні пояси і зони Північної Америки.	6	2	2			2
Тема 30. Просторова диференціація природи та фізико-географічне районування материка.	6	2	2		2	2
Тема31. Регіональний огляд природи Північної Америки.	9	2				7
Разом за 6 семестр	114	28	20		6	60
Разом за 5,6 сем	193	48	34		12	99

Структура навчальної дисципліни (4 курс)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	практ	інд	конс	СРС
1	2	3	4	5	6	7
<i>Південна Америка</i>						
Тема 32. Фізико-географічне положення материка.	2					2
Тема 33. Тектоніко-орографічна будова Південної Америки.	8	2	2		2	2

Тема 34. Клімат Південної Америки.	6	2	2			2
Тема 35. Внутрішні води Південної Америки.	4	2				2
Тема 36. Ґрунтовий покрив, рослинність, тваринний світ материка.	2					2
Тема 37. Географічні пояси і зони Південної Америки.	2	2	2			2
Тема 38. Просторова диференціація природи та фізико-географічне районування материка.	5					5
Разом	33	8	6		2	17
Африка						
Тема 39. Фізико-географічне положення Африки.	2					2
Тема 40. Тектоніко-орографічна будова Африки.	8	2	2		2	2
Тема 41. Клімат Африки.	6	2	2			2
Тема 42. Внутрішні води Африки.	4	2				2
Тема 43. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ Африки.	2					2
Тема 44. Структура географічної зональності в Африці.	6	2	2			2
Тема 45. Фізико-географічне районування Африки.	2					2
Разом	30	8	6		2	14
Австралія, Океанія, Антарктида						
Тема 46. Фізико-географічне положення Австралії.	2					2
Тема 47. Тектоніко-орографічна будова	6	2			2	2
Тема 48. Клімат і внутрішні води Австралії.	2					2
Тема 49. Структура географічної зональності в Австралії.	4	2				2
Тема 50. Фізико-географ. районування Австралії.	2					2
Тема 51. Огляд природи Океанії.	5		2			3

Тема 52. Антарктида й Антарктика.	8	2		2	4
Разом	33	6	2	8	17
Разом за семестр	92	22	14	8	48
За рік	285	70	48	20	147

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ
з курсу «Географія материків і океанів» (3 стаціонар)

№ п/п	НАЗВИ ТЕМ	Кількість годин
Тематика лекцій		
<i>Вступ. Фізична географія океанів. Фізична географія материків. Євразія: загальний огляд.</i>		
1.	Вступ. Предмет і завдання курсу, його місце в загальній системі підготовки вчителя географії. Загальні географічні закономірності Землі. Просторова диференціація географічної оболонки. Планетарні закономірності розподілу теплоти, тиску, атмосферних опадів. Циркуляція атмосфери.	4
2.	Вступ. Зміст курсу фізичної географії океанів. Світовий океан і його складові частини. Геологічні структури і рельєф дна Світового океану. Сучасні гіпотези щодо розвитку дна Світового океану.	2
3.	Донні відклади Світового океану. Мінеральні ресурси Світового океану. Глобальні зв'язки між океаном і материками. Клімат та водні маси. Динаміка вод. Життя в океані.	4
4.	Регіональний огляд природи Світового океану. ФГХ океанів.	4
<i>Фізична географія материків. Євразія.</i>		
5.	Вступ. Структура і зміст характеристики регіону. Євразія як найбільший материк Землі. Особливості природи.	2
6.	Основні етапи формування природи Євразії. Структурна будова Євразії.	
7.	Рельєф Євразії. Неотектонічні рухи. Вулканізм. Давні материкові зледеніння як фактор рельєфоутворення. Морфоструктурний план Євразії.	2
8.	Мінеральні ресурси Євразії. Закономірності їх поширення. Географія родовищ.	
9.	Клімат Євразії. Фактори кліматоутворення. Річний хід температур, тиску, опадів в Європі, Азії. Кліматичне районування. Характеристика типів клімату в Європі, Азії.	1
10.	Внутрішні води Євразії. Диференціація поверхневого стоку. Кліматичні типи річок в Євразії. Генетичні типи озерних улоговин, їх поширення. Болота. Сучасне зледеніння. Багаторічна мерзлота в Євразії.	1
Разом за 5 семестр		22
11.	Ґрунтово-рослинний покрив, тваринний світ Євразії. Структура широтної зональності, висотна поясність у гірських системах Євразії. Характеристика зональних ландшафтів, їх динаміки та стану охорони.	2
12.	Фізико-географічне районування Євразії. Фактори природної диференціації території. Регіональний огляд Європи: Арктика та Субарктика. Північна, Середня Європа. Південна Європа. Східна Європа. Урал.	2
13.	Регіональний огляд Азії. Азіатський сектор Арктики. Північна Земля. Новосибірські острови. Північна Азія. Західний Сибір. Середній Сибір. Північно-Східний Сибір. Далекий Схід.	2
14.	Центральна Азія. Тибетське нагір'я. Власне Центральна Азія. Казахстан і Середня Азія. Гори Центральної Азії.	2
15.	Західна Азія. Передньозіатські нагір'я. Кавказ. Південно-Західна Азія: Аравія, Месопотамія, Левант.	2
16.	Південна Азія. Гімалаї, Індо-Гангська низовина, Індостан, о. Шрі Ланка.	2
17.	Південно-Східна Азія: Індокитай, Малайський архіпелаг. Східна Азія.	2

<i>Північна Америка.</i>		
18.	Фізико-географічне положення. Формування материка, основні етапи розвитку природи. Корисні копалини. Рельєф.	4
19.	Клімат Північної Америки. Кліматичне районування. Поверхневі води Північної Америки.	4
20.	Ґрунтовий покрив, рослинність, тваринний світ материка. Природні національні парки.	2
21.	Фізико-географічне районування Північної Америки. Американський сектор Арктики. Гренландія. Канадський Арктичний архіпелаг. Позакордильєрський Схід. Лаврентійська височина й Лабрадор. Апалачі й Приапалачські райони. Центральні рівнини і області Великих озер. Великі рівнини. Берегові низовини.	2
22.	Кордильєрський Захід. Кордильєри Аляски. Кордильєри Канади. Кордильєри США. Мексиканське нагір'я. Центральна Америка.	2
За 6 семестр		28
<i>Разом за 5, 6 семестри</i>		48

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ
з курсу «Географія материків і океанів» (4 стаціонар)**

№ п/п	НАЗВИ ТЕМ	Кількість годин
Тематика лекцій (7 семестр)		
<i>Південна Америка.</i>		
1.	Фізико-географічне положення материка. Формування території, основні етапи розвитку природи. Рельєф. Корисні копалини.	2
2.	Клімат Південної Америки.	2
3.	Внутрішні води материка.	1
4.	Ґрунтовий покрив, рослинність і тваринний світ Південної Америки. Заповідники і національні парки.	1
5.	Фізико-географічне районування Південної Америки. Панамериканський Схід. Льянос Ориноко. Гвіанське плоскогір'я і низовина. Амазонія. Бразильське плоскогір'я. Внутрішні рівнини. Пампа. Прекордильєри і Пампіанська С'єрри. Патагонське плато. Архіпелаг Вогняна Земля. Андійський Захід.	2
<i>Африка</i>		
6.	Формування материка і основні етапи розвитку природи. Рельєф. Корисні копалини.	2
7.	Клімат. Кліматичні пояси Африки.	2
8.	Внутрішні води.	1
9.	Ґрунтовий покрив, рослинність і тваринний світ. Національні парки.	1
10.	Фізико-географічне районування Африки. Північна Африка. Атласька гірська країна. Сахара. Суданська країна. Центральна Африка. Улоговина Конго. Північно-Гвінейська височина. Східна Африка. Ефіопське нагір'я і плато Сомалі. Східно-Африканське нагір'я. Південна Африка. Південно-Американське плоскогір'я. Капські гори. Острів Мадагаскар.	2
<i>Австралія.</i>		
11.	Географічне положення у Південній півкулі. Тектонічна будова. Рельєф. Корисні копалини Австралії.	2
12.	Клімат. Типи кліматів Австралії. Внутрішні води материка. Артезіанський басейн.	2
13.	Зональні типи ландшафтів. Охорона генофонду флори і фауни. Фізико-географічне районування Австралії. Західно-Австралійське плоскогір'я. Центральна низовина. Великий Вододільний хребет.	
<i>Океанія. Антарктида</i>		
14.	Океанія. Фізико-географічна характеристика.	
15.	Фізико-географічне положення материка. Природні особливості. Відкриття та дослідження материка. Тектонічні структури. Морфоструктури. Рельєф	1

	корінного ложа. Гляціальний рельєф. Мінерально-ресурсний потенціал.	
16.	Клімат Антарктиди. Органічний світ. Диференціація території. Західна та Східна Антарктида. Сучасні наукові дослідження.	1
РАЗОМ		22 год.

6. Теми практичних занять (3 курс)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Географічна зональність на земній кулі	2
2	Геотектури дна Світового океану та його частин; його геологічна будова і рельєф.	2
3	Донні відклади. Ресурси Світового океану	2
4	Регіональний огляд природи Світового океану. ФГХ океанів.	2
5	Євразія: фізико-географічне положення.	2
6	Тектонічні структури Євразії	2
7	Рельєф Євразії	2
8	Географічні пояси і природні зони Євразії.	2
9	Фізико-географічне районування Євразії. Східно-Європейська рівнина	2
10	Північна Азія	2
11	Казахстан та Середня Азія. Висотна поясність у горах Середньої Азії.	2
12	Західна Азія.	2
13	Фізико-географічне положення Північної Америки.	2
14	Тектоніко-орografічна будова Північної Америки.	2
15	Клімат Північної Америки.	2
16	Внутрішні води Північної Америки.	2
17	Географічні пояси і зони Північної Америки.	2
Разом		34

Теми практичних занять (4 курс)

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1.	Тектонічні структури Південної Америки. Рельєф, мінеральні ресурси Південної Америки.	2
2.	Кліматичні пояси та типи клімату у Південній Америці. Внутрішні води Південної Америки.	2
3.	Географічна зональність у Південній Америці. Фізико-географічне районування Південної Америки.	2
4.	Географічне положення Африки Тектонічна будова Африки. Орографія та корисні копалини Африки	2
5.	Клімат Африки	2
6.	Географічні пояси і зони Африки. Фізико-географічне районування Африки.	2
7.	Огляд природи Океанії.	2
8.	Разом	14

7. Теми лабораторних занять (не передбачені)

8. Самостійна робота (3 курс)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Вступ.	2

2.	Тема 2.Геотектури дна Світового океану та його частин; його геологічна будова і рельєф. Сучасні гіпотези динаміки Землі.	6
3.	Тема 3. Донні відклади. Ресурси Світового океану	6
4.	Тема 4. Клімат і водні маси у Світовому океані. Динаміка вод. Життя в океані. Екологічні проблеми.	6
5.	Тема 5. Регіональний огляд природи Світового океану.ФГХ океанів.	6
6.	Тема 6. Фізична географія материків. Материки і частини світу. Євразія: фізико-географічне положення.	3
7.	Тема 7. Тектоніко-орографічна будова Євразії. Мінеральні ресурси.	3
8.	Тема 8. Клімат Євразії.	3
9.	Тема 9.Внутрішні води Євразії.	3
10.	Тема 10. Ґрунтовий покрив, рослинність, тваринний світ Євразії.	3
11.	Тема 11. Географічні пояси і природні зони Євразії.	3
12.	Тема 12. ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРИРОДИ ЄВРАЗІЇ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ЄВРОПИ	3
13.	Тема 13. ПІВНІЧНА ТА СЕРЕДНЯ ЄВРОПА.	3
14.	Тема 14. ПІВДЕННА ЄВРОПА ТА СЕРЕДЗЕМНОМОР'Я.	3
15.	Тема 15. СХІДНА ЄВРОПА.	3
16.	Тема 16. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ АЗІЇ. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ АЗІЇ.	3
17.	Тема17. ПІВНІЧНА АЗІЯ.	3
18.	Тема18. ГОРИ ПІВДЕННОГО СИБІРУ.	3
19.	Тема19. КАЗАХСТАН ТА СЕРЕДНЯ АЗІЯ.	3
20.	Тема 20. СХІДНА АЗІЯ.	3
21.	Тема 21. ЗАХІДНА АЗІЯ.	3
22.	Тема22. ПІВДЕННО – ЗАХІДНА АЗІЯ.	3
23.	Тема 23. ПІВДЕННА АЗІЯ.	3
24.	Тема 24. ПІВДЕННО-СХІДНА АЗІЯ.	3
25.	Тема 25. Фізико-географічне положення материка.	2
26.	Тема 26.Тектоніко-орографічна будова Північної Америки.	2
27.	Тема 27.Клімат Північної Америки.	2
28.	Тема28. Внутрішні води Північної Америки.	2
29.	Тема29.Географічні пояси і зони Північної Америки.	2
30.	Тема 30. Просторова диференціація природи та фізико-географічне районування материка.	2
31.	Тема31. Регіональний огляд природи Північної Америки.	2
32.	Разом за 5, 6 семестри	99

Самостійна робота (4 курс)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 32. Фізико-географічне положення Південної Америки.	2
2	Тема 33. Тектоніко-орографічна будова Південної Америки.	2
3	Тема 34. Клімат Південної Америки.	2
4	Тема 35. Внутрішні води Південної Америки.	2
5	Тема 36. Ґрунтовий покрив, рослинність, тваринний світ материка.	2

6	Тема 37. Географічні пояси і зони Південної Америки.	2
7	Тема 38. Просторова диференціація природи та фізико-географічне районування материка.	2
8	Тема 39. Фізико-географічне положення Африки.	2
9	Тема 40. Тектоніко-орографічна будова Африки.	5
10	Тема 41. Клімат Африки.	2
11	Тема 42. Внутрішні води Африки.	2
12	Тема 43. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ Африки.	2
13	Тема 44. Структура географічної зональності в Африці.	2
14	Тема 45. Фізико-географічне районування Африки.	2
	Разом за змістовим модулем 6	14
15	Тема 46. Фізико-географічне положення Австралії.	2
16	Тема 47. Тектоніко-орографічна будова Австралії.	2
17	Тема 48. Клімат і внутрішні води Австралії.	2
18	Тема 49. Структура географічної зональності в Австралії.	2
19	Тема 50. Фізико-географічне районування Австралії.	2
20	Тема 51. Огляд природи Океанії.	3
21	Тема 52. Антарктида й Антарктика.	4
	Разом за 7 семестр	48

9. Індивідуальні завдання (не передбачено)

10. Методи навчання

- лекції;
- лабораторні заняття;
- практичні заняття;
- виконання тестових завдань;
- модульні контрольні роботи;
- картографічні роботи;
- виконання розрахункових завдань;
- складання графічних схем і т.д.

11. Методи контролю

- модульні контрольні роботи;
- усні відповіді під час лабораторних і практичних занять;
- виконання самостійної роботи;
- оволодіння понятійно-термінологічним апаратом дисципліни тощо.

12. Розподіл балів, які отримують студенти 6 семестр(екзамен)

Поточне тестування та самостійна робота																				Ек за мен	Сум а балі в						
№3															Мк р	№4						М к р					
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С		Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С			
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	Р		25	2	2	2	2	2	3	3	Р		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4				6	7	8	9	0	1				
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	5	5	2	2	2	2	2	2	2	1	5	40	100

СИСТЕМА РЕЙТИНГОВИХ БАЛІВ

1. Практичні заняття:

Змістовність виконаних самостійно практичних робіт – 1 бал.

2. Модульна контрольна робота.

– “відмінно”, повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 5 балів;

– “добре”, достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної

інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 4 бали;

– “задовільно”, неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 3 бали;

– “незадовільно”, незадовільна відповідь (не відповідає вимогам на 3 бали) – 0 балів.

3. Змістовні відповіді - до 2 балів**5. Контроль самостійної роботи (реферат, презентація, інші види самостійної роботи) – до 1 балу (оцінюється змістовність, якість, особистий внесок).****7 семестр екзамен (4 курс)**

Поточне оцінювання та самостійна робота																				Екзамен	Сума балів							
№5					№6					№7																		
T	T	T	T	T	T	T	K	M	T	T	T	T	T	T	T	K	M	T	T	T	T	T	T	T	K	M	40	100
3	3	3	3	3	3	3	C	K	3	4	4	4	4	4	4	C	K	4	4	4	4	5	5	5	C	K		
2	3	4	5	6	7	8	P	P	9	0	1	2	3	4	5	P	P	6	7	8	9	0	1	2	P	P		
2	2	2	2	2	2	2	1	5	2	2	2	2	2	2	2	1	5	2	2	2	2	2	2	2	1	5		
20					20					20																		

Критерії оцінювання :

1. Змістовні відповіді - до 1 балів

2. Обґрунтовані доповнення до відповідей – до 1 балу

3. Активність під час дискусії – до 1 балів

4. Змістовність виконаних самостійно практичних та лабораторних робіт – 1 бал

6. Контроль самостійної роботи - до 1 балу

7. Модульна контрольна робота – до 5 балів

Оцінювання курсової роботи

Змістова частина	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 60	до 10	до 30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Лекційний курс: електронні варіанти конспектів лекцій представлені у комп'ютерному класі факультету.

2. Лабораторні та практичні заняття:

- Мирза-Сіденко В.М. Африка, Австралія, Океанія, Антарктида. Навчально-методичний посібник з курсу „Фізична географія материків і океанів”. - Кіровоград, 2008.- 44 с.
- Мирза-Сіденко В.М. Світовий океан. Євразія. Навчально-методичний посібник з курсу „Фізична географія материків і океанів”. - Кіровоград, 2009.- 104 с.
- Мирза-Сіденко В.М. Північна Америка. Південна Америка.- Кіровоград, 2011.- 68 с.
- Мирза-Сіденко В.М. Фізична географія материків і океанів.- Кіровоград, 2017.- 188 с.

Самостійна робота студентів: методичні рекомендації до самостійної роботи.

14. Рекомендована література

Базова

1. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник: у 2-х т. Т.2. Європа. Київ, 2017. - 540 с.
2. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник у 2-х т. Т.1 Азія. Київ, 2017. - 643 с.
3. Костів Л. Я. Фізична географія материків і океанів. Африка : навч.-метод. посібник. — Л. : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. — 184 с. — ISBN 978-617-10-0374-3.
4. Барановська О. В. Фізична географія материків і океанів : навч. посіб. для студентів ВНЗ : [у 2 ч.]. — Н. : Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя, 2013. — 306 с. — ISBN 978-617-527-106-3.
5. Мирза-Сіденко В.М. Навчально-методичний посібник з курсу „Фізична географія материків і океанів”.- Кіровоград, 2017.- 188 с.
6. Апродов В. А. Зони землетрясений. — М. : Мысль, 2010. — 462 с. — (Природа мира) — ISBN 978-5-244-01122-7.
7. Власова Т. В. Физическая география материков и океанов / Власова Т. В., Аршинова М. А., Ковалева Т. А. – [4-е изд.]. – М. : Академия, 2009. – 640 с.
8. Graham Bateman. The Encyclopedia of World Geography. — Andromeda, 2002. — 288 с. — ISBN 1871869587
9. Блій Г. Д. Географія: світи, регіони, концепти / Блій Г. Д, Муллер П., Шаблій О. / Пер. з англ. – К.: Либідь, 2004. – 740 с.
10. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків і океанів. навчальний посібник. У 2 ч. – Вінниця: Гіпаніс, 2001. – 410 с.
11. Притула Т. Ю. Физическая география материков и океанов : учебное пособие для вузов / Притула Т. Ю., Еремина В. А., Спрялин А. Н. – М. : Владос, 2004. – 688 с.
12. Физическая география материков и океанов / Под ред. А.М. Рябчикова. – М., 1988.

Допоміжна

13. Пирожник И.И., Рылюк Г.Я., Еловичева Я.К. География Мирового океана. – Минск, 2006.
14. Физическая география Мирового океана. – Л., 1980.
15. Физическая география частей света / Под ред. А.М. Рябчикова. – М., 1963.
16. Энциклопедия окружающего мира: Атмосфера. Погода и климат. Леса, ледники, моря и океаны. Землетрясения и вулканы. Полезные ископаемые. Карты и измерения / Джон Кларк, Давид Флинт, Тони Хзар и др. – М., 2000
17. Волошин І.І., Чирка В.Г. Географія Світового океану. – К., 1996.
18. Гвоздецкий Н.А., Голубчиков Ю.Н. Горы / Серия "Природа мира". –М., 1987.
19. Географический энциклопедический словарь. Географические названия. – М., 1989.
20. Географический энциклопедический словарь. Понятия и термины. –М., 1988.
21. Гудзевич А. В. Регіональна фізична географія (Європа та Азія) : навч. посіб. для студ. вузів / А.В. Гудзевич. – Вінниця : ВІНДРУК, 2005. –464 с.
22. Долгушин Л.Д., Осипова Г.Б. Ледники / Серия "Природа мира". – М., 1989.
23. Жучкевич В.А. Физическая география материков и океанов. В 2-х ч. – Минск, 1986.
24. Залогин Б.С. Мировой океан. – М., 2001.
25. Исаченко А.Г., Шляпников А.А. Ландшафты. – М., 1989.
26. Каплин П.А., Леонтьев О.К., Лукьянова С.А., Никифоров Л.Г. Берега / Серия "Природа мира". – М., 1991.
27. Кист А. Австралия и острова Тихого океана. – М., 1980.
28. Леонтьев О.К. Физическая география Мирового океана. – М., 1982.
29. Лобова Е.В., Хабаров А.В. Почвы / Серия "Природа мира". – М., 1983.

15. Інформаційні ресурси

- <http://piterk2006.narod.ru>
- <http://www.geosite.com.ru>
- <http://geoman.ru>
- <http://www.rgo.ru>
- <http://www.geografia.ru>
- <http://geo-tur.narod.ru>
- <http://geo.historic.ru>
- <http://geo2000.nm.ru>

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ з ГМіО
з КУРС (СТАЦІОНАР)

1. Курс "Фізична географія материків і океанів" у системі географічних наук та фізико-географічних дисциплін. Предмет і завдання курсу.
2. План фізико-географічної характеристики регіону.
3. Сучасні тектонічні концепції (платформно – геосинклінальна, динаміки літосферних плит, плюмтектоніки).
4. Загальні фізико – географічні закономірності Землі. Планетарна асиметрія. Планетарний закон географічної зональності. Широтна зональність. Висотна поясність. Азональність. Провінційність (секторність). „Меридіональна зональність”.
5. Планетарні закономірності розподілу тиску, тепла, вологи.
6. Типи земної кори у Світовому океані. Планетарні морфоструктури (геотектури) дна Світового океану.
7. Донні відклади. Ресурси Світового океану, їх освоєння та перспективи використання. Екологічні проблеми океану.
8. Клімат океану, вплив атмосферних факторів на гідрологічні характеристики океану. Основні центри дії атмосфери та типи атмосферної циркуляції над Світовим океаном.
9. Тепловий режим й теплові властивості води океанів та морів. Льодовий режим та його вплив на природні процеси.
10. Солоність вод у Світовому океані та зонально-регіональні особливості її прояву.
11. Динаміка вод у Світовому океані. Циклональні та антициклоніальні кругообіги океанічних течій у Світовому океані.
12. Типи водних мас у Світовому океані, їх характеристика.
13. Диференціація природи Світового океану. Класифікація природних комплексів Світового океану та їх місце в системі геокомплексів.
14. Тихий океан: фізико – географічна характеристика.
15. Атлантичний океан: фізико – географічна характеристика.
16. Північний Льодовитий океан: фізико – географічна характеристика.
17. Індійський океан: фізико – географічна характеристика.
18. Південний океан: фізико – географічна характеристика.
19. Органічний світ Світового океану: його загальні риси як екосистеми глобального рівня, життєві угруповання та різноманітність. Біогеографічне районування Світового океану.
20. Фізико – географічне положення Євразії. Берегова лінія. Типи берегів.
21. Геологічна історія формування території та основні етапи розвитку природи Євразії. Літосферні плити. Характер взаємодії літосферних плит у шовних зонах. Тектонічні структури: давні і молоді платформи, геосинклінальні пояси. Елементи тектонічної будови платформ. Епохи гороутворення у Євразії.
22. Неотектонічні рухи у Євразії. Роль неотектонічних рухів у формуванні загальних рис сучасного рельєфу.
23. Вулканізм, сейсмічні пояси у Євразії.
24. Рельєф Євразії. Орографія і гіпсометрія. Зв'язок рельєфу з тектонічною будовою. Морфоструктури платформних областей. Морфоструктури складчастих областей.
25. Зміни кліматичних умов у неоген-четвертинний час та їх наслідки. Давні материкові зледеніння в Євразії. Їх вплив на природу материка.
26. Корисні копалини Євразії: багатство і різноманітність у зв'язку з геологічною будовою, закономірності розміщення. Світове значення запасів корисних копалин у Євразії.
27. Кліматоутвірні фактори та особливості їх прояву в Євразії.
28. Гідротермічний режим у Євразії. Аналіз розподілу показників тиску, температур повітря, опадів за сезонами (літо, зима).
29. Типи клімату та кліматичне районування Євразії. Висотна кліматична поясність.
30. Фактори формування поверхневого стоку. Вплив кліматичних умов і орографічних особливостей території на розподіл та густоту річкової мережі у Євразії. Басейни стоку річок Євразії та головні вододіли.
31. Класифікація річок Євразії за джерелами живлення, розподілом стоку й типами водного режиму. Гідрографічна та гідрологічна характеристика найбільших річок, оцінка їх господарського значення.
32. Озера Євразії: умови формування, генетичні типи улоговин, солоність та стічність, закономірності поширення. Болота, їх поширення. Сучасне покриття та гірське зледеніння у Євразії. Поширення багаторічної мерзлоти.
33. Основні типи ґрунтів у Євразії, закономірності їх поширення, напрями й фактори формування та зміни типів ґрунтів. Зональні та азональні типи ґрунтів.
34. Рослинні зони рівнинної Євразії та особливості їх поширення. Структура широтних рослинних зон за секторами (приатлантичним, внутрішньоматериковим й притихоокеанічним). Взаємозв'язок типів ґрунтів й типів рослинного покриву.
35. Тваринний світ Євразії: видове різноманіття та закономірності сучасного поширення.
36. Особливості висотної поясності ґрунтово-рослинного покриву у Євразії залежно від зонального та секторного розміщення гірських систем. Висотна поясність в Альпах, Карпатах, горах Середньої Азії, Гімалаях.
37. Структура географічної зональності у Євразії. Зональність та провінційність у природі материка.

38. Характеристика зональних ландшафтів Євразії: арктичних пустель, тундри та лісотундри, тайги, мішаних і широколистяних лісів, лісостепів, степів, напівпустель і пустель, саван й тропічного рідколісся, жорстколистих вічнозелених лісів і чагарників середземноморського типу, сухих і дощових (перемінно-вологих, в т.ч. мусонних) субтропічних лісів, вологих екваторіальних лісів.
39. Фактори природної диференціації території Євразії. Схема фізико-географічного районування материка. Принципи та критерії виділення субконтинентів, фізико-географічних країн та областей.
40. Фізико – географічна характеристика о.Ісландія.
41. Фізико–географічна характеристика Альпійсько-Карпатської гірської країни.
42. Фізико– географічна характеристика Східноєвропейської рівнинної країни.
43. Фізико – географічна характеристика Західносибірської низовинної країни.
44. Фізико – географічна характеристика Середньосибірської гірсько-рівнинної країни.
45. Фізико-географічна характеристика Казахстану та Середньої Азії.
46. Фізико – географічна характеристика Кавказу.
47. Фізико – географічна характеристика Південної Азії.
48. Фізико – географічна характеристика Східної Азії.
49. Фізико – географічна характеристика Південно-Західної Азії.
50. Фізико – географічне положення Північної Америки. Берегова лінія. Типи берегів. *Загальний огляд природи Північної Америки. Подібність з Євразією та найбільш характерні індивідуальні риси природи материка.*
51. Історія відкриття та дослідження Північної Америки.
52. Геологічна історія формування території та основні етапи розвитку природи Північної Америки. Літосферні плити. Характер взаємодії літосферних плит у шовних зонах. Давні і молоді платформи. Елементи тектонічної будови платформ.
53. Геосинклінальні пояси, епохи гороутворення у Північній Америці. Роль неотектонічних рухів у формуванні загальних рис сучасного рельєфу континенту. Вулканізм, сейсмічні пояси у Кордільєрах.
54. *Основні риси та загальний план орографічної будови території Північної Америки. Орографія та гіпсометрія Кордільєрів. Взаємозв'язок тектонічної будови та сучасної орографії. Основні типи морфоструктур і морфоскульптур: їх генетична зумовленість та поширення.*
55. *Корисні копалини Північної Америки : багатство і різноманітність у зв'язку з геологічною будовою, закономірності поширення.*
56. Кліматоутвірні чинники в Північній Америці.
57. *Характеристика кліматичних сезонів у Північній Америці за окремими метеорологічними елементами. Сезонні кліматичні явища. Нестійкість погодних умов. Стихійні природні явища – урагани й торнадо: особливості поширення та причини виникнення.*
58. Кліматичне районування Північної Америки. Характеристика кліматичних областей.
59. *Загальна характеристика стоку та особливості розподілу поверхневих вод у Північній Америці, фактори, що зумовлюють їх формування. Особливості річкової мережі та класифікація річок за джерелами живлення й режимом стоку. Гідрографічна та гідрологічна характеристика найбільших річкових систем материка за басейнами стоку; головні вододіли.*
60. *Озера Північної Америки: генетичні типи та географія поширення. Характеристика найбільших озер Північної Америки. Материкове й гірське зледеніння. Багаторічна мерзлота. Давні материкові зледеніння, їх вплив на формування гідрографічної мережі континенту.*
61. Грунтово-рослинний покрив та фауністичні особливості Північної Америки.
62. Структура географічної зональності у Північній Америці. Секторність. Характеристика зональних типів ландшафтів: *арктичних пустель, тундри та лісотундри, тайги, мішаних лісів, широколистяних лісів, прерій, степів, напівпустель та пустель, субтропічних твердолистяних лісів і чагарників, тропічних вічнозелених вологих лісів. Висотна поясність. Характерні риси північноамериканських ландшафтів.*
63. *Фізико-географічне районування Північної Америки. Фактори природної диференціації території материка. Поділ території материка на субконтиненти, фізико-географічні країни, області. Американський сектор Арктики, Позакордільєрський Схід, Кордільєрський Захід, Центральна Америка.*
64. Фізико–географічна характеристика Лаврентійської височини Північної Америки.
65. Фізико–географічна характеристика Центральних рівнин Північної Америки.
66. Фізико-географічна характеристика Великих рівнин Північної Америки.
67. Фізико – географічна характеристика Аппалачської гірської країни.
68. Фізико – географічна характеристика Мексиканського нагір'я.

**ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З ФГМіО
4 КУРС (СТАЦІОНАР) СПЕЦІАЛЬНІСТЬ „ГЕОГРАФІЯ”**

- 1.Характеристика та своєрідність фізико-географічного положення Африки; розміри і конфігурація. Особливості берегів.
- 2.Історія дослідження континенту. Видатні дослідники Африки.
- 3.Історія геологічного розвитку Африки. Роль неотектонічних рухів у формуванні рельєфу й природних комплексів. Сучасний вулканізм та сейсмічність.

4. Літосферні плити в основі Африки. Тектонічні процеси у шовних зонах літосферних плит. Сучасний рифтогенез у Східній Африці.
5. Особливості тектонічної будови Африки: Африканська платформа та її елементи. Капська й Атласька складчасті області. Етапи гороутворення в межах континенту.
6. Орографія Африки. Висока та Низька Африка. Взаємозв'язок тектонічної будови та сучасної орографії Африки. Поверхні вирівнювання. Типи морфоструктур і морфоскульптур.
7. Корисні копалини Африки та закономірності їх поширення залежно від процесів геологічного розвитку території материка. Світове значення запасів корисних копалин Африки.
8. Кліматотвірні чинники в Африці. Радіаційний режим та закономірності зміни сумарної сонячної радіації. Основні закономірності атмосферної циркуляції над материком. Баричні центри, що формуються на території Африки й прилеглих частинах океанів.
9. Загальні закономірності розподілу тиску, температури й опадів в Африці. Особливості зимового та літнього періодів.
10. Кліматичне районування та типи клімату в Африці. Характеристика кліматичних поясів та областей Африки.
11. Вплив клімату, історії геологічного розвитку, орографії й складу гірських порід на формування та функціонування гідрографічної мережі Африки. Прадолини. Річкові перехвати. Басейни стоку та головні вододіли. Безстічні області. Тимчасові водотоки.
12. Характеристика головних річок Африки. Класифікація річок Африки за джерелами живлення й типами водного режиму (з літнім, весняно-осіннім, зимовим і епізодичним максимумами стоку).
13. Озера Африки: генетичні типи улоговин, солоність та стічність. Загальні закономірності поширення озер. Підземні води. Багаторічні сніги та льодовики.
14. Загальні риси органічного світу Африки, його ендемізм. Материк у схемах флористичного, фауністичного, біотичного районування суходолу.
15. Основні типи ґрунтів Африки та географія їх поширення; взаємозв'язок із типами рослинного покриву.
16. Структура широтної зональності Африки: зона вологих екваторіальних лісів, перемінно-вологих лісів, саван та рідколісся, тропічних пустель і напівпустель, вічнозелених твердолистяних лісів та чагарників; характеристика їх головних особливостей. Ступінь прояву секторності природних зон на континенті. Висотна поясність.
17. Фізико-географічне районування Африки. Поділ території материка на субконтиненти, фізико-географічні країни та області, принципи й критерії їх виділення.
18. АТЛАСЬКА ПІСЧАКА КРАЇНА (фізико-географічна характеристика). Висотна поясність.
19. САХАРСЬКА НАПІВПУСТЕЛЯ КРАЇНА (фізико-географічна характеристика). Типи пустель. Внутрішні води. Пустельні типи ґрунтово-рослинного покриву. Оазиси. Природні комплекси Нілу.
20. СУДАНОВІ ПІСЧАКОВІ УЛОГОВИНИ КРАЇНА (фізико-географічна характеристика).
21. Екологічні проблеми Сахелю.
22. КОНЦЕНТРИЧНА УЛОГОВИНА КРАЇНА (фізико-географічна характеристика). "Концентричність" орографічної будови, улоговинність рельєфу. Основні типи природних комплексів. Екологічні проблеми регіону.
23. ЕФІОПСЬКО-СОМАЛІЙСЬКА КРАЇНА (фізико-географічна характеристика). Процеси рифтогенезу. Висотна поясність в межах Ефіопського нагір'я.
24. СХІДНО-АФРИКАНСЬКА НАПІВ КРАЇНА (країна Великих розломів та Великих озер) (фізико-географічна характеристика). Вулканічна діяльність. Висотна поясність. Природні ресурси.
25. ПІВДІВНО-АФРИКАНСЬКА ПІСКОПОПНА КРАЇНА (фізико-географічна характеристика). Висотна поясність у Драконових горах.
26. МАДАГАСКАРСЬКА ОСТРІВНА КРАЇНА (фізико-географічна характеристика). Ендемізм флори та фауни. Зміна природних комплексів під впливом діяльності людини.
27. Фізико-географічне положення Австралії.
28. Історія відкриття і дослідження Австралії. Видатні мореплавці та дослідники.
29. Формування території Австралії. Основні етапи розвитку його природи. Структурні елементи будови Австралійської платформи. Складчасті споруди. Етапи гороутворення.
30. Основні риси орографічної будови Австралії. Зв'язок орографії з тектонічною та геологічною будовою. Типи морфоструктур платформенної частини та геосинклінальних областей. Поверхні вирівнювання.
31. Корисні копалини Австралії: закономірності розміщення відповідно до тектонічної будови. Основні родовища. Світове значення запасів корисних копалин Австралії.
32. Фактори формування клімату Австралії. Причини панування на материк континентальних типів клімату та аридних ландшафтів.
33. Розподіл тиску, температур й опадів в Австралії за сезонами. Лінія розподілу літніх та зимових опадів. Характеристика кліматичних сезонів.
34. Кліматичне районування Австралії. Характеристика кліматичних поясів та кліматичних областей Австралії.
35. Поверхневі води Австралії. Зв'язок гідрографічної мережі з історією розвитку материка. Басейни стоку. Періодичні водотоки. Класифікація річок за джерелами живлення й водним режимом. Генетичні типи озер. Артезіанські басейни підземних вод.
36. Реліктовий характер та ендемізм органічного світу Австралії. Зв'язки австралійської флори з євразійською, капською та антарктичною. Специфічні риси фауни, її своєрідність та "дефектність".
37. Географія ґрунтового покриву Австралії.

38. Структура географічної зональності в Австралії. Характеристика зональних ландшафтів: дощові (мусонних) екваторіальні ліси, вологі тропічні вічнозелені ліси, сухі тропічні вічнозелені рідколісся, савани, тропічні та субтропічні напівпустелі і пустелі, субтропічні вологі та сухі ліси, бар'єрно-дощові ліси помірного типу.

39. Висотна пояси́сть у горах Австралії.

40. Схема фізико-географічного районування Австралії. Фізико-географічні країни та області, принципи й критерії їх виділення. Характеристика природних країн: Західно-Австралійська плоскогірна країна. Центральна низовинна країна. Східно-Австралійська гірська країна.

41. Океанія: склад території, фізико-географічне положення. Заселення Океанії та сучасне її населення. Дослідження М.М. Міклухо-Маклая, Тура Хейердала в Океанії.

42. Генетичні типи островів Океанії, їх походження та зв'язок зі структурами дна Тихого океану. Типи рифових будівель. Атоли, гіпотези щодо їх походження.

43. Особливості клімату Океанії. Фактори кліматоутворення. Кліматичні області.

44. Типи ґрунтового-рослинного покриву в Океанії.

45. Океанія в системах флористичного, фауністичного, біотичного районування. Рослинність, флора і фауна островів. Ендемізм острівних біот.

46. Регіональні ландшафтні відмінності в межах фізико-географічних країн Океанії: Меланезії, Мікронезії, Нової Зеландії й Полінезії.

47. МЕЛАНЕЗІЯ (фізико-географічна характеристика). Сучасний вулканізм та сейсмічність. Неприятливі природні процеси та явища.

48. МІКРОНЕЗІЯ (фізико-географічна характеристика).

49. НОВА ЗЕЛАНДІЯ (фізико-географічна характеристика). Вулканічні ландшафти. Антропогенна перетвореність природних комплексів, її наслідки.

50. ПОЛІНЕЗІЯ (фізико-географічна характеристика). Культурні ландшафти й антропогенна трансформація природи регіону.

51. Фізико-географічне положення Антарктиди.

52. Історія відкриття та дослідження материка. Видатні мореплавці і дослідники. Сучасні наукові дослідження. Міжнародне співробітництво.

53. Тектонічні структури Антарктиди. Морфологічна різноманітність рельєфу корінного ложа материка.

54. Корисні копалини Антарктиди.

55. Льодовий покрив Антарктиди : вік, сучасний стан, морфогенетичні типи льодовиків та льодовикових куполів.

56. Клімат Антарктиди: фактори формування та причини його своєрідності. Радіаційний режим; циркуляція атмосфери й стокові вітри; альbedo. Розподіл температур та опадів. Кліматичне районування материка.

57. Антарктичні оазиси як своєрідні природні комплекси: гіпотези їх походження та загальна характеристика. Антарктичні озера прибережної зони та їх поділ за морфогенетичними ознаками (епішельфові озера-лагуні, екзарацийні, тектоніко-екзарацийні, карові, льодовиково-підгатні, надльодовикові й підльодовикові).

58. Антарктида в схемах флористичного, фауністичного, біотичного районування. Біота материкової частини Антарктиди та прилеглих акваторій океанів.

59. Зональні ландшафти Антарктиди. Сучасні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання.

60. Регіональний огляд Антарктиди. Західна, Східна Антарктида.

61. Географічна номенклатура за розділами: „Африка”, „Австралія”, „Океанія”, „Антарктида”.

62. Фізико – географічне положення Північної Америки. Берегова лінія. Типи берегів. Загальний огляд природи Північної Америки. Подібність з Євразією та найбільш характерні індивідуальні риси природи материка.

Історія відкриття та дослідження Північної Америки.

63. Геологічна історія формування території та основні етапи розвитку природи Північної Америки. Літосферні плити. Характер взаємодії літосферних плит у шовних зонах. Давні і молоді платформи. Елементи тектонічної будови платформ.

64. Геосинклінальні пояси, епохи гороутворення у Північній Америці. Роль неотектонічних рухів у формуванні загальних рис сучасного рельєфу континенту. Вулканізм, сейсмічні пояси у Кордільєрах.

65. Основні риси та загальний план орографічної будови території Північної Америки. Орографія та гіпсометрія Кордільєрів. Взаємозв'язок тектонічної будови та сучасної орографії. Основні типи морфоструктур і морфоскульптур: їх генетична зумовленість та поширення.

66. Корисні копалини Північної Америки : багатство і різноманітність у зв'язку з геологічною будовою, закономірності поширення.

67. Кліматоутвірні чинники в Північній Америці.

68. Характеристика кліматичних сезонів у Північній Америці за окремими метеорологічними елементами. Сезонні кліматичні явища. Нестійкість погодних умов. Стихійні природні явища – урагани й торнадо: особливості поширення та причини виникнення.

69. Кліматичне районування Північної Америки. Характеристика кліматичних областей.

70. Загальна характеристика стоку та особливості розподілу поверхневих вод у Північній Америці, фактори, що зумовлюють їх формування. Особливості річкової мережі та класифікація річок за джерелами живлення й режимом стоку. Гідрографічна та гідрологічна характеристика найбільших річкових систем материка за басейнами стоку; головні вододіли.

71. Озера Північної Америки: генетичні типи та географія поширення. Характеристика найбільших озер Північної Америки. Материкове й гірське зледеніння. Багаторічна мерзлота. Давні материкові зледеніння, їх вплив на формування гідрографічної мережі континенту.
72. Ґрунтово-рослинний покрив та фауністичні особливості Північної Америки.
73. Структура географічної зональності у Північній Америці. Секторність. Характеристика зональних типів ландшафтів: арктичних пустель, тундри та лісотундри, тайги, мішаних лісів, широколистяних лісів, прерій, степів, напівпустель та пустель, субтропічних твердолистяних лісів і чагарників, тропічних вічнозелених вологих лісів. Висотна поясність. Характерні риси північноамериканських ландшафтів.
74. Фізико-географічне районування Північної Америки. Фактори природної диференціації території материка. Поділ території материка на субконтиненти, фізико-географічні країни, області. Американський сектор Арктики, Позакордільський Схід, Кордільський Захід, Центральна Америка.
75. Фізико-географічна характеристика Лаврентійської височини Північної Америки.
76. Фізико-географічна характеристика Центральних рівнин Північної Америки.
77. Фізико-географічна характеристика Великих рівнин Північної Америки.
78. Фізико – географічна характеристика Аппалачської гірської країни.
79. Фізико – географічна характеристика Мексиканського нагір'я.